

Flyktninger fra Ukraina - Retten og plikten til opplæring

Spørsmål: Har personer fra Ukraina som oppholder seg på turistvisum i Norge rett til opplæring etter opplæringsloven?

Grunnskolen

Opplæringsloven § 2-1 gir rett til grunnskoleopplæring for alle barn som det er sannsynlig skal være i Norge i mer enn tre måneder. Retten skal oppfylles så raskt som mulig og senest innen én måned. Plikt til grunnskoleopplæring inntreer når oppholdet i Norge har vart i tre måneder. Bestemmelsen ble endret med virkning fra 2017, på bakgrunn av erfaringene med flyktningekrisen i 2015.

Som utgangspunkt kan det legges til grunn at det er sannsynlig at både asylsøkere og personer med flyktningestatus skal være i Norge i mer enn tre måneder. Inngangsvilkåret for rett til grunnskoleopplæring er dermed oppfylt.

Turister i Norge vil normalt ikke være omfattet av retten og plikten til grunnskoleopplæring, og disse vil også kunne unntas fra opplæringsplikten dersom oppholdet i Norge bare vil vare kort tid utover tre måneder, jf. andre ledd i § 2-1.

Når det gjelder ukrainske barn som kommer til Norge på turistvisum som følge av krig i hjemlandet, må det vurderes konkret om det er sannsynlig at disse vil være i Norge i mer enn tre måneder. Et turistvisum gir ikke grunnlag for opphold i Norge i mer enn 90 dager, men UDI har besluttet at ukrainske borgere som er i Norge på tillatelser eller visumfritt besøk som løper ut, kan fortsette å være her inntil videre, lenke: <https://www.udi.no/viktige-meldinger/informasjon-om-situasjonen-i-ukraina/> Selv om det er alt for tidlig å kunne si noe om når ukrainske familier kan returnere til hjemlandet, er det grunn til å tro at det ut fra dagens situasjon vil ta mer enn tre måneder for mange familier. Dette skyldes at mange boliger og institusjoner og deler av infrastrukturen er ødelagt i deler av Ukraina.

Vi anbefaler derfor at kommunene legger til grunn at det er sannsynlig at ukrainske barn vil oppholde seg i Norge i mer enn 3 måneder, og at de som er i grunnskolealder derfor har rett til opplæring etter § 2-1.

Videregående opplæring

Søknadsfristen til videregående opplæring for skoleåret 2022-23 utløp 1. mars 2022. Det er grunn til å tro at ukrainske statsborgere som har flyktet fra krigen ikke har søkt om slikt inntak før fristen.

Ellers er utgangspunktet at retten til videregående opplæring gjelder for alle som oppholder seg lovlig i Norge, f.eks. de som har gyldig oppholdstillatelse og EØS/EU-borgere m.fl. I tillegg har ungdom under 18 år rett til videregående opplæring mens de venter på behandling av asylsøknad eller annen søknad om oppholdstillatelse. Dette følger av § 3-1 siste ledd.

UDI skriver at: «Utreiseplikten for ukrainske borgere er suspendert inntil videre. Det betyr at ukrainske borgere som oppholder seg i Norge kan fortsette å oppholde seg her inntil det kommer ny informasjon, uten at det får konsekvenser.» UDI skriver videre: «Du kan fortsette å oppholde deg lovlig i Norge selv om du har vært her i mer enn 90 dager. Fordi du ikke har en

oppholdstillatelse, har du ikke rettighetene en oppholdstillatelse gir deg. Det betyr, blant annet, at du ikke har lov til å arbeide i Norge.» Lenke: <https://www.udi.no/viktige-meldinger/informasjon-om-situasjonen-i-ukraina/#link-30026> Det betyr at ukrainske ungdommer under 18 år ikke vil ha rett til videregående opplæring dersom de ikke har søkt om oppholdstillatelse i Norge.

Vi antar at regjeringen vil vurdere å sette inn tiltak for å sikre ukrainske ungdommer et adekvat skoletilbud fra høsten 2022 dersom disse ikke kan returnere til hjemlandet i løpet av sommeren 2022.

Voksenopplæring

Det er i utgangspunktet et vilkår for rett til opplæring etter §§ 4A-1 og 4A-3 at den voksne har «lovlig opphold» i Norge. Dette omfatter bl.a. personer med gyldig oppholdstillatelse, se ellers over. Ukrainske borgere som oppholder seg i Norge på turistvisum har ikke gyldig oppholdstillatelse, se over.

Hva med de som ev. har søkt om oppholdstillatelse i Norge?

Voksne som oppholder seg lovlig i landet i påvente av å få avgjort søknad om oppholdstillatelse, har ikke rett til videregående opplæring etter § 4A-3. Dette stiller seg noe annerledes når det gjelder grunnskoleopplæring for voksne, jf. § 4A-1: «Dei som er over opplæringspliktig alder, og som oppheld seg lovleg i landet i påvente av å få avgjort søknad om opphaldsløyve, har likevel berre rett til grunnskoleopplæring etter denne paragrafen når dei er under 18 år og det er sannsynleg at dei skal vere i Noreg i meir enn tre månader.»